

● W dniu **16 stycznia 2013 r.** Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety „150. rocznica powstania styczniowego”, o nominałach:

10 zł wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze,

2 zł wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję zarówno do upamiętniania ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także dwuzłotowe monety okolicznościowe powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013

Informacje o planie emisji znajdują się na stronie:

www.nbp.pl/monety

Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w serwisie Kolekcjoner (aukcja internetowa/sklep internetowy) pod adresem:

www.kolekcjoner.nbp.pl

 KOLEKCJONER

oraz w oddziałach okręgowych NBP.

Monety zostały wyprodukowane w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

150. rocznica
powstania styczniowego

150. rocznica powstania styczniowego

● Lata poprzedzające wybuch powstania styczniowego to okres narastającego terroru carskiego zaborcy, czas masowego sprzeciwu ludności i manifestacji o charakterze patriotyczno-religijnym. Podczas jednej z nich, 27 lutego 1861 r. śmiertelnie rannych zostało pięć osób. Ich pogrzeb, a miesiąc później ostrzelanie tłumu na pl. Zamkowym w Warszawie, w wyniku czego zginęło sto osób, spowodowały radykalizowanie się nastrojów, rozwój konspiracji, a także ogłoszenie żałoby narodowej. W wielu miastach, m.in. w Wilnie, Żytomierzu, Kielcach, odbyły się marsze poparcia i solidarności z mieszkańcami stolicy. Kobiety przywdziały żałobne stroje. Nosiły też tzw. biżuterię patriotyczną z symbolami zniewolonego narodu: koroną cierniową, kotwicą, sercem, kajdanami z łańcuchem lub herbem z polskim Orłem, litewską Pogonią i ukraińskim Michałem Archaniołem. Popularne były również elementy stroju narodowego, np. konfederatki – czapki typu rogatywka. Władze carskie szykanami i wysokimi grzywnami zmuszały do zdjęcia oznak żałoby. Równocześnie kształtowały się konspiracyjne obozowiska polityczne. Przedstawiciele „czerwonych” dążyli do walki i ogłoszenia reform społecznych, a zwłaszcza uwłaszczenia chłopów i przez to przyciągnięcia ich do powstania. Z kolei „biali” byli przeciwni wybuchowi powstania i skłonni pójść na ugodę z władzą w zamian za ograniczone reformy.

● Kolejne posunięcia władzy rosyjskiej: ogłoszenie stanu wojennego, profanacja świątyń katolickich i w konsekwencji zamknięcie wielu kościołów, masowe aresztowania i zesłania, doprowadziły do wzrostu napięcia. Niespodziewany pobór do wojska młodych mężczyzn podejrzanych o konspirację spowodował wybuch powstania w nocy z 22 na 23 stycznia 1863 r.

● W Warszawie działał w podziemiu Tymczasowy Rząd Narodowy. Jego pierwsze decyzje dotyczyły uwłaszczenia chłopów, którym obiecano ziemię za udział w powstaniu. Władza została podzielona na wojskową i cywilną. Niezwykle sprawnie jak na warunki konspiracyjne działała łączność z prowincją, aprowizacja, ściąganie podatku narodowego. Tajne państwo polskie było ewenementem na skalę europejską. Funkcjonowało do czasu, gdy carska policja za pomocą masowych aresztowań i tortur rozbiła jego struktury.

● Na terenie Królestwa Polskiego stacjonowała około 100-tysięczna armia rosyjska. Przeciwstawiono jej nieprzeszkolone i słabo uzbrojone polskie oddziały. Jedyną możliwą formą walki była więc wojna partyzancka. Początkowo unikano starć w otwartym polu. Kiedy dotarła broń zakupiona za granicą, a ochotników przeszkolono w leśnych obozach, doszło do wielu bitew o sporym znaczeniu wojskowym, psychologicznym i propagandowym (m.in. pod Okszą, Słupią, Węgrowem i Żyrzynem). Największe natężenie walk miało

miejsce latem 1863 r. W sumie podczas prawie dwóch lat powstania stoczono około 1200 bitew i potyczek, a w oddziałach powstańczych służyło około 200 tys. osób. Wyjątkową odwagą odznaczyły się kobiety, zapewniając łączność oraz opiekę rannym i rodzinom poległych.

● Powstanie objęło swym zasięgiem ziemie zaboru rosyjskiego. Liczono na szersze poparcie państw europejskich, jednak ograniczyły się one do złożenia not protestacyjnych. Powstanie wsparli nieliczni ochotnicy, m.in. z Włoch, Francji, Rosji i Niemiec. Trudności ze zlikwidowaniem partyzantki spowodowały, że Rosjanie wprowadzili niespotykany terror – odpowiedzialność zbiorową, publiczne egzekucje, masowe konfiskaty majątków i zesłania na Syberię. W dniu 15 sierpnia 1864 r. na stokach Cytadeli w Warszawie powieszono członków Rządu Narodowego: Romualda Traugutta, Romana Żulińskiego, Józefa Toczyskiego, Rafała Krajewskiego, Jana Jeziorańskiego. Podczas walk poległo około 30 tys. powstańców, blisko 38 tys. znalazło się na Syberii, wielu wyemigrowało. Powstanie styczniowe było ostatnim zbrojnym zrywem narodu polskiego walczącego o Ojczyznę, przed odzyskaniem niepodległości w 1918 r.

**Elżbieta Kamińska, st. kustosz
Muzeum Historycznego m.st. Warszawy**

MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013 MONETY EMISJI 2013

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 32,00 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji do 28.000 szt.

AWERS: U góry, po lewej stronie, wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Powyżej, półkolem, napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA 2013. Poniżej orła, po lewej stronie, napis: 10 ZŁ. Po prawej stronie stylizowany zarys popiersia kobiety w powstańczej rogatywce, z patriotycznym wisiorem na szyi. Na dole, z lewej strony, stylizowany wizerunek kotwicy z orłem, nawiązujący do jednego z rodzajów biżuterii patriotycznej. Pod orłem, po prawej stronie, znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie, kompozycja składająca się z elementów broni powstańczej, proporca i stylizowanego godła powstania styczniowego z pieczęcią tajnego powstańczego Rządu Narodowego. U góry, półkolem, napis: 150. ROCZNICA, u dołu, półkolem, napis: POWSTANIA STYCZNIOWEGO.

Projektant monety: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl15Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji do 800.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-13, poniżej orła napis: ZŁ 2 ZŁ. W otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod orłem, po prawej stronie, znak mennicy: M/W.

REWERS: Po lewej stronie stylizowany fragment powstańczej grafiki Artura Grottgera „Pożegnanie powstańca”. Po jego prawej stronie, na odrębnej płaszczyźnie, stylizowana kompozycja składająca się z proporca i biżuterii, którą nosiły polskie patriotki. W otoku napis: 150. ROCZNICA POWSTANIA STYCZNIOWEGO.

NA BOKU: Ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **ROUSSANKA NOWAKOWSKA**